

Konferencja UNITED – Strasbourg 2000

MICHAŁ WARCHALA

Międzynarodowa organizacja (czy raczej sieć organizacji) UNITED for Intercultural Action zajmująca się zwalczaniem objawów rasizmu i ksenofobii organizuje co roku konferencje poświęcone tym zagadnieniom. Tegoroczna konferencja odbyła się w Strasbourgu między 28 maja i 4 czerwca 2000. Uczestniczyło w niej ponad 60 osób reprezentujących rozmaite organizacje i stowarzyszenia z 30 krajów Europy. Silnie reprezentowany był region Europy Środkowo-wschodniej: swoich przedstawicieli wysłały m.in. Estonia, Łotwa, Ukraina, Rumunia i Rosja. Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” reprezentowali Rafał Pankowski oraz niżej podpisany.

Spotkanie w Strasbourgu miało charakter przygotowania do mającej się odbyć w 2001 roku światowej konferencji, pod egidą ONZ, poświęconej zwalczaniu rasizmu. Stąd poszczególne obszary tematyczne odpowiadały z grubsza tym przewidzianym na konferencję światową – prawne środki zapobiegania dyskryminacji rasowej, edukacja a zwalczanie rasizmu, praktyczne metody zwalczania dyskryminacji oraz rola mediów w propagowaniu tolerancji wobec np. uchodźców, osób innych ras i narodowości. Jednym z celów strasbourskiej konferencji było sformułowanie i przekazanie opinii młodych ludzi na temat wciąż pojawiających się form dyskryminacji rasowej oraz sposobów ich zwalczania. W tym kontekście padło sporo

UNITED for Intercultural Action. Strasbourg, czerwiec 2000

uwag krytycznych pod adresem instytucji państwowych, które często, jak wynikało z wypowiedzi uczestników konferencji, utrwalają dyskryminacyjne nawyki lub pozostają wobec nich obojętne. Kryty-

kowano opieszałość w zwalczaniu objawów nietolerancji wobec uchodźców i mniejszości narodowych, opieszałość wynikającą niekiedy z luk w ustawodawstwie antyrasistowskim, ale częściej będącą wynikiem zwyczajnej obojętności czy pragnienia „niezauważania” groźnych zjawisk. „Dostało się” przy okazji także mediom za – niekiedy nieświadome – operowanie negatywnymi stereotypami w odniesieniu do mniejszości etnicznych czy imigrantów: np. zupełny brak zainteresowania ich codziennym życiem i równoczesne niewspółmierne nagłaśnianie negatywnych aspektów ich zachowania, popełnianych wykroczeń czy przestępstw. Tworzy to zafałszowany wizerunek danej grupy i zarazem sprzyja wybuchom antymniejszościowej czy antyimigranckiej histerii.

Uczestnicy konferencji podkreślali konieczność bardziej efektywnego zwalczania publikacji głoszących jawną nienawiść wobec ludzi innych ras i narodowości (tzw. *hate speech*), do których należą m.in. publikacje negacjonistyczne czy otwarcie neofaszystowskie. Walka z tego rodzaju publikacjami prowadzona przez istniejące już niezależne czasopisma antynazistowskie powinna uzyskać szersze poparcie. Nie lada wyzwaniem jest coraz większa dostępność Internetu niezwykle „efektywnie” wykorzystywanego przez propagatorów *hate speech*. W sytuacji, gdy trudno sobie wyobrazić możliwość całkowitej eliminacji tego typu materiałów krążących w sieci, jedynym sposobem ograniczenia negatywnego wpływu tego rodzaju propagandy jest edukacja „uodpamiająca” młodych ludzi korzystających z Internetu i innych mediów oraz wyrabiająca nawyk świadomego i krytycznego analizowania docierających do nich informacji.

Jednym z ciekawszych punktów spotkania w Strasbourgu była prezentacja przez uczestników rozmaitych przykładów akcji i działań promujących tolerancję, wzajemne porozumienie między przedstawicielami różnych ras i narodowości, pokonywanie dzielącego ich kulturowego dystansu. Wykorzystywane dla celów tego rodzaju antyrasistowskiej edukacji mogą być: przeróżne akcje uliczne, koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy, filmy video itp. – zwłaszcza te skierowane do młodzieży i dzieci. Jak można było się przekonać, skuteczność tego rodzaju akcji organizowanych najczęściej na poziomie lokalnym (miasto, gmina) zależy w dużej mierze od siły i stopnia zorganizowania lokalnych stowarzyszeń czy organizacji, które są w stanie oddziaływać na najbliższe otoczenie, wzbudzać zainteresowanie problemem pojawiających się form dyskryminacji i przekonać lokalną społeczność, iż warto „zainwestować” czas i energię w próby przezwyciężania wrogości oraz uprzedzeń wobec „obcych”. Obcymi mogą być przy tym nie tylko imigranci czy przedstawiciele mniejszości etnicznych, ale także osoby upośledzone, nosiciele wirusa HIV czy homoseksualiści. Klimat nietolerancji tworzy nie tylko dyskryminacja o podłożu rasistowskim, ale również wszelkie inne jej formy.

Konferencja w Strasbourgu stworzyła wspaniałą okazję do licznych dyskusji, wymiany doświadczeń i materiałów. Uczestnicy pracowali głównie w małych grupach dyskusyjnych, które często miały charakter warsztatów czy gier symulacyjnych (tzw. *role-playing games*) pozwalających lepiej zrozumieć psychologiczne aspekty powstawania uprzedzeń i praktyk dyskryminacyjnych. Pewnym mankamentem było nieuwzględnienie w programie niektórych zagadnień specyficznych dla Europy Środkowo-wschodniej (antysemityzm, neofaszizm, ich historyczny kontekst i związek z trwającą od początku lat 90. transformacją ustrojową) mimo obecności sporej liczby uczestników pochodzących z krajów tego regionu. Starali się oni, rzecz jasna, „dorzucać” pewne wątki z własnego podwórka do ogólnej dyskusji i późniejszych raportów sporządzanych dla każdej grupy dyskusyjnej. Być może w trakcie kolejnych konferencji UNITED ta problematyka zostanie szerzej zaprezentowana i przedyskutowana.

(Bardziej szczegółowe informacje na temat konferencji w Strasbourgu, konferencji ONZ poświęconych rasizmowi oraz bieżącej działalności UNITED można znaleźć na stronach www.icare.to oraz www.united.non-profit.nl)